

EPITRIX spp.

ZAGROŻNIE DLA UPRAW ZIEMNIAKA W EUROPIE

Uszkodzenia liści ziemniaka przez dorosłe chrząszcze *E. tuberosa* (po lewej) i bulw przez larwy *E. tuberosa* (po prawej); fot. Jean-François Germain, ANSES, Montpellier, Francja, <https://gd.eppo.int/taxon/EPIXTU/photos>

Dorosły chrząszcz *E. tuberosa* (po lewej) i larwy *E. tuberosa* (po prawej); fot. Jean-François Germain, ANSES, Montpellier, Francja, (po lewej) i Agriculture Canada, Ottawa, Kanada (po prawej); <https://gd.eppo.int/taxon/EPIXTU/photos>

Ulotka nie jest przeznaczona do wykorzystania w celach komercyjnych.

Zasięg występowania i opis agrofaga

Wybrane gatunki szkodników z rodzaju *Epitrix* spp. zostały objęte regulacjami fitosanitarnymi, z uwagi na ich dużą szkodliwość. Należą do nich: *Epitrix cucumeris* (Harris), *Epitrix papa* sp. n., *Epitrix subcrinita* (Lec.) i *Epitrix tuberis* (Gentner).

Gatunki *E. cucumeris*, *E. subcrinita* i *E. tuberis* występują w Ameryce Północnej, Środkowej i Południowej. W Europie (Hiszpania i Portugalia) występują *E. cucumeris* i *E. papa*.

Larwy są białawe z brązową głową, wydłużone, przeciętnie ok. 10 mm długości, w przekroju okrągłe. Dorosłe chrząszcze są czarne, ok. 1,5–2,0 mm długości, o ciele w zarysie owalnym i lekko wydłużonym, delikatnie owłosionym, dobrze skaczące. Identyfikacja do gatunku możliwa jest na podstawie analizy morfologii dorosłych chrząszczy.

Rośliny żywicielskie

Gatunki *Epitrix cucumeris*, *E. papa*, *E. subcrinita* i *E. tuberis* porażają ziemniak (*Solanum tuberosum*) i inne rośliny psiankowate: pomidor (*Solanum lycopersicum*), oberżynę (*S. melongena*), paprykę (*Capsicum annuum*), tytoń (*Nicotiana tabacum*), a także dzikorosnące rośliny z tej rodziny. Postaci dorosłe mogą żerować również na innych roślinach, tj. na: kapuście (*Brassica oleracea*), ogórku (*Cucumis sativus*), buraku (*Beta vulgaris*), sałacie (*Lactuca sativa*), kukurydzy (*Zea mays*), fasoli i różnych chwastach.

Objawy występowania i szkodliwość

Dorosłe chrząszcze wygrzają w liściach okrągłe wyżerki o średnicy ok. 1,0–1,5 mm, po obu stronach blaszki liściowej i na ogonku oraz uszkadzają kwiaty. Larwy uszkadzają korzenie, wygrzając w nich nierówne chodniki. Larwy uszkadzają także bulwy, drążąc korytarze pod ich powierzchnią (w przypadku niektórych gatunków, np. *E. cucumeris* uszkodzenia bulw notuje się stosunkowo rzadko). Generalnie, larwy *Epitrix* spp. wywołują w bulwach trzy typy uszkodzeń: pęknięcia, krostowatości oraz ścieżki larw. Pęknięcia są związane z wydrążeniami mięszu, które wypełniają się brązową, korkowatą tkanką, przy czym larwy zazwyczaj wnikają w głąb bulwy, czasem prawie pod kątem prostym w stosunku do powierzchni, na głębokość kilku milimetrów. Krostowatości mają postać wypukłości na powierzchni bulwy, w okolicy ujścia korytarzy, które

korkowacieją. Ścieżki larw to długie serpentynowate korytarze przebiegające tuż pod skórą, które w przypadku, kiedy powstaną na młodych bulwach, w miarę ich wzrostu znacznie się rozszerzają. Z czasem dochodzi również do deformacji bulw.

Uszkodzenia wywoływane przez chrząszcze na liściach są kompensowane przez szybszy wzrost roślin. Uszkodzenia wywołane przez larwy na korzeniach mają większe znaczenie, gdyż przyczyniają się do osłabienia roślin. Porażone przez larwy bulwy mają obniżoną wartość handlową i są odrzucane w trakcie obrotu. W przypadku ziemniaków konsumpcyjnych, istnieje konieczność obierania ich na większą głębokość niż w przypadku bulw zdrowych, co powoduje dalsze straty.

W przypadku przeniknięcia do Polski wymienionych gatunków pchełek z rodzaju *Epitrix* ich rozwój w naszym kraju jest prawdopodobny. Jakkolwiek trudno jednoznacznie ustalić, czy będą one w stanie przetrwać i zadomowić się.

Sposoby rozprzestrzeniania i przenikania

Owady mogą rozprzestrzeniać się w sposób naturalny (przelot dorosłych chrząszczy) na stosunkowo niewielką odległość. Główną drogą przenikania szkodnika są bulwy ziemniaka przeznaczone do sadzenia, konsumpcji oraz przerobu wraz z towarzyszącą im glebą i/lub resztkami roślinnymi. Ponadto szkodniki mogą być przenoszone z roślinami do sadzenia innych gatunków żywicielskich, zwłaszcza z towarzyszącą glebą i podłożem oraz z glebą i podłożem podlegającym obrotowi, zanieczyszczającym narzędzia, maszyny rolnicze, opakowania, itp.

Wymagania fitosanitarne

Epitrix cucumeris (Harris), *Epitrix papa* sp. n., *Epitrix subcrinita* (Lec.) i *Epitrix tuberis* (Gentner) są agrofagami szkodliwymi, które obecnie nie znajdują się na liście agrofagów kwarantannowych dla Unii Europejskiej. Niemniej jednak, z uwagi na ich szkodliwość, Komisja Europejska określiła w przepisach prawa, wymogi fitosanitarne dla bulw ziemniaka (*Solanum tuberosum*) wprowadzanych na terytorium Unii z państw trzecich, w których te agrofagi występują oraz dla bulw ziemniaka przemieszczanych na terytorium Unii, pochodzących ze stref porażenia lub bezpieczeństwa, wyznaczonych na terytorium Unii w związku ze stwierdzeniem występowania tych szkodników.